

ACC. N.R. M. 13564: 1-8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *E. Wenström, Norrköping*
Härad: *Bjäre* Berättare: *olika personer; se uppt. bla -*
Socken: *Hälsång* Berättarens yrke: *den bästa!*
Uppteckningsår: *1954* Född år _____ i _____

Fiskebyggnad. s. 1-8.

Lu F 29.

Brev bif. M. 13564.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Den Folklivsarkivet i Lund.

Skickar nu svar på tre af fråge-
brev. Beträffande 79 A vet jag inget
att berätta. Det enda jag hört i den
vägen var är att Boddestorparna skulle
haft vrakcha = båt för döringarnes fiske,
i äldre tider. Denna lag Boddestorp hade
ingen strandrätt utan låg lite längre
inåt land, där de hade ordnat med
tilläggsplats, gärnhav o. dyl. vet jag
inget om. Det är den enda an fästlands
gårdarna som omtalats ha bedrivit
några yrkesbetonad fiske.

Huruvida någon nu varande ägare an gård
i Boddestorp vet något om detta fiske
är väl ovist. Det skulle väl i så fall
vara anknäringar efter Olof Persson
Boddestorp, jag tror att den gårdens är
den som gått i arv längst.

Om som till honom är lantbrukaren

Bror Persson Vettebulla Karlshamn.

Öfr öfrigt har jag försäkt besvara
bistona efter bästa förmåga, med led-
ning an äldres berättelser och egna
erfarenheter.

Högskolefullt

eller Brunchin

Lindä vägen 22 Kristhåning

Fiskebryggelse B.

Fiskelägens ägaförhållande.

Fiskelägen av den typ som förekommer bl. a. i Skåne och på Listerlandet förekommer inte i Hållaryd. De flesta värna äro be-
bodda av fiskare av vilka några äger min-
dre jordbruk. Större länge värna i skärgården
vanst bebodda har inget berättats om.
Den rimliga traditionen berättar att när
presten 1710 härfade, att det på en söndag gjor-
des lastepågel för 18 skattskrivna personer.
Äldre Blekingebeskrivare omnämnar sex av de
större värna som bebodda med en gård
på varje ö. Öfver presten kvarlevde på Hallö
en gammal gumma och en flicka.
Senare kom det två ungdomar från Skåne
av vilka den ene Åskad eller Åtesson, f. 1710
1 bosatte sig på Hallö, och gifte sig med

Luf. 79

med denna flicka. Den som ägde jorden
då har inget berättats om, men att
Åhrad Mattsson senare blev ägare till
en del av den framgår av en lagfärds-
handlingar från 1805. Jorden i skärgår-
den var ej satt i mantal utom på ett
par av de större värna, utan var indel-
lad i mågat som kallades kalakker i
storleken 6-8 tunnland. Samliga ägde
en kalakk, andra två- tre. Dessa latter
brukades samfällt till år 1845, då laga
skifte företogs. Anledningen till skiftet
kunde väl ha varit att befolkningen ökad
och att det då blev svårare att hålla
sams, vid odling och delning av grödan.
I samband med skiftet blev det utflytt-
ning till andra mindre vär som till
Kärde Hallå. De som midelst lathning fick

lov att flytta, skulle ha viss hjälp med
flyttningen av de kvarboende, och till-
gång till den gemensamma brunnen på
Stalla. Fisket var antagligen endast av
ringa omfattning, åtminstone till början
av 1800-talet. Avkastningsmängderna
var väl inte så stora. Visserligen var
det inte så långt till Karlshamn, men
dels hade väl inte staden så stor befolk-
ning, och dels fanns det fiskare bosatta
där.

Fiskelägets brukningsförhållande.

Den första fiskarebefolkningen var allt-
så jordägare. Så småningom fick emeller-
tid skärgården en allt större befolkning
av icke jordägande fiskare. Dels var det
varn till jordägarna som fick replatist
3 en lomt = husaplan på sina föräldra-

ägar, eller fiskarbränningar och pigor som
 gifte sig och bosatte sig i skärgården.
 Den komt de fick skulle vara så stor att
 det utkom plats för en skuga, även fanns
 plats för förskoring av rittgarnen: garnkare.
 Helt skulle den ligga vid stranden så
 att de fick egen tilläggsplats för sina
 båtar = båsalänning. För dessa komter
 brukade betalas en årlig avgift, oftast
 10 kr. s. k. jordskäl. Då åkerjorden en-
 dast utgjorde en mindre del av jordäga-
 rens totalt, var det endast skuggig och
 icke odlingsbar mark som uppläts
 till byggnadsplatser. Fast det kunde väl
 hända att en och annan fiskare kunde
 odla upp ett litet potatisland på sin
 komt. Den enda å där det bodde en-
 dast yrkesfiskare var i Hula. Den ägdes

sedan långt tillbaka, och gör så än,
är någon fastlandsbonde, och ansvän-
des utestående som betesplats för
ungdjur. De som bodde sig där be-
talade också jordskäl kontant,
ägaren brukade komma och inkas-
sera. Bönderna hade inga betesplatser
eller gräsmåsar i skärgården.

Fiskerilugor fanns inga andra än där de
där fiskarna bodde året om.

Jordbrukets försörjningsbetydelse.
angående fiskarnas odlingar och äga-
förhållande för i världen har frunt red-
gjorts. Råg och potatis var vad som
odlades mest, längre tillbaka odlades
även korn. Den som hade bara en ka-
lost kunde inte odla så mycket råg
5 att det räckte till brödräd för hela året.

Och knappast potatis heller. Det rik-
tigaste var häskörten, vilken tillsam-
mans med råghalmen skulle räcka
litt vinterfoder åt kon.

Bönder har aldrig flyttat till skär-
gårdar.

Kreaturskätel.

Vad de första skärgårds bebyggarna
hade för husdjur är inget berättat
om. Kor torde dock ha funnits där
ganska långt tillbaka. Det berättas
nämligen att fienden (svensk eller
dansk?) landstigit på Färna, tagit
alla korra där, slaktat dem och
kastat rånorna i Abrahams brunn.
Vägar ärtat för denna händelse angavs
ej. Denna brunn är trohigen den äldsta
på Färna, och har antagligen funnits

där där frie den som givit namnet
 åt den, en smars ägare om den jord.
 Där den var belägen Matts Abraham-
 son f. 1746 eller kanske hans son
 son Abraham f. 1795. Där hade de
 också för, men höns tycks inte ha
 förkommit. Att husdjuren inhyts
 i boningshusen har det aldrig talats
 något om, och inte heller att fähus och
 boningshus varit sammanbyggda.
 I de skifteshandlingar som gjordes
 upp vid laga skifte 1845 omtalas i
 varje fall fähus och boningshus
 var för sig.

Vad som berättats om ägaför-
 hållande, skifte etc. hänför sig i
 huvudsak till Hallå, vars äldre förhållan-
 de jag bäst känner till. I stort sett

kunde väl ungefär samma gälla för
 hela skärgården, från jordbruk med
 fisker som bismäring, till yrkesfiske
 delvis med jordbruk som bismäring.
 Matvik hade 4 jordbruk i samma
 stadslo som skärgårds jordbruket
 vilkas ägare också var fiskare,
 för att senare övergå till sken-
 huggeri. Dessa jordbruk, liksom många
 av skärgårdens äges nu av stads-
 bor, och brukas som sommarställen.